

ב"ה

פרשת בא

והיה כי ישאלך בנך לאמר מה זאת
בא יג, יד.

מיהו ה"שאינו יודע לשאול"

ביאור החילוק בין "תם" ל"שאינו יודע לשאול": "תם" - יש בו רגש של התפעלות; הוא רואה שאירע כאן ענין נפלא - שלמרות שפרעה היה מושל בכיפה^[1], יצאו ששים ריבוא בני ישראל ממצרים, ומתפעל מזה ואומר "מה זאת"!... מה שאין כן ה"שאינו יודע לשאול" - אינו מתפעל משום דבר; שום דבר לא "לוקח" אותו, ולכן אינו שואל שאלות; לא איכפת לו כלום.

בעניני מסחר - יש לו כל מיני המצאות כו', ובהיותו במשרתו ממלא תפקידו בחכמה כו', ובגלל זה מקבל העלאה במשכורת וקידום במשרה; אבל כאשר מדובר אודות עניני תורה ומצוות - כאן אין לו שאלות; הכל ניחא אצלו. ולא עוד אלא שמלביש זאת ב"אמונה": כיון שהקב"ה מנהיג את העולם באופן כזה, בודאי כך צריך להיות, ואם כן, מה יש לשאול שאלות!?!... וממשיך לטעון: הרבי אומר שבחסידות אין מקום לשאול; בחסידות אין "ורמינהו". - האמת היא, שהעדר השאלה אצלו היא בגלל שהדבר אינו נוגע לו, אבל, הוא מלביש זאת ב"אמונה".

אמנם לא חסר אצלו בקיום המצוות בפועל, ומקיימן בהידור, אבל, לא בגלל שהדבר נוגע לו, אלא כ"מצוות אנשים מלומדה"^[2]; הוריו היו דתיים, ולמד בישיבה דתית, והורגל לקיים מצוות בהידור. ועד שיכול להיות שאינו שייך לגמרי לרע - כמו "בינוני" ש"לא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם"^[3]; מה צריכים יותר מזה!.. אבל, כל זה הוא ללא רגש וללא חיות!

וכמו שמתנהג בכל המצוות - כך גם בפסח: הוא אוכל אמנם מצה ומרור, ועושה כל עניני הפסח, ובאופן של הידור, אבל, כל הענין לא חדר בו כלל; הוא הגיע ל"סדר" כמו חולם חלום, ובאופן כזה הולך לדרכו לאחרי ה"סדר"; שום דבר לא מפריע לו, אין לו שאלות, הכל ניחא אצלו!

בודאי שעל ידי אכילת מצה וכו' נעשים כל הענינים וההמשכות כו' גם אצלו, אבל, זהו רק בנוגע לפנימיות הנשמה; ואילו בנוגע להרגש וגילוי - "היום לעשותם"^[4] - אינו מרגיש מאומה!

ה"תם" - יש לו לכל-הפחות קצת הרגש, ולכן מתפעל, אלא, כיון שאין לו השגה, לכן שואל "מה זאת"; אבל ה"שאינו יודע לשאול" - אין לו חיות כלל.

וזהו הטעם שה"שאינו יודע לשאול" הוא האחרון מכל ארבעת הבנים, אפילו לאחרי ה"רשע": לכאורה אינו מובן: פלוני - רשע, ואילו הוא - מקיים מצוות בהידור, ועד שיכול להיות "בינוני", ואם כן, למה נמנה בסוף, אפילו לאחרי ה"רשע"?!?

ובפרט על פי המבואר בכתבי האריז"ל^[5] שארבעת הבנים הם כנגד ארבעת העולמות: חכם - כנגד אצילות, תם - כנגד בריאה, שאינו יודע לשאול - כנגד יצירה, ורשע - כנגד עשיה. ולכאורה: עולם היצירה היא מדריגה חשובה ונעלית - עולם המלאכים^[6], ואין רובו רע, וגם אם היה רובו רע, אין הרע מעורב עם הטוב^[7], וגם ענין הזמן בעולם היצירה הוא באופן נעלה יותר, כידוע מה שכתב רבינו הזקן בדיבור המתחיל אתה הראת (שכבר נדפס^[8]) שבעולם היצירה נכללים עשר או חמש עשרה שנים שלנו בבת אחת. ואם כן, היתכן שמקומו של ה"שאינו יודע לשאול" (שכנגד עולם היצירה) הוא לאחרי ה"רשע"?

והביאור בזה: ה"רשע" - נוגע לו הדבר, ולכן בא ל"סְדָר", אלא, שאינו בא בשביל לקיים המצוות, אלא אדרבה - לטעון: "מה העבודה הזאת לכם"; אבל ה"שאינו יודע לשאול" - לא נוגע לו שום דבר, וכיון שכן, הנה בפרט מסויים הרי הוא גרוע יותר מהרשע, כי, הרשע, כיון שטוען, הנה אף שטוען נגד, יכולים להתווכח אתו ולשכנע אותו; מה שאין כן ה"שאינו יודע לשאול" שאינו טוען ואינו שואל מאומה, כיון שאין הדבר נוגע לו כלל - קשה יותר להתמודד אתו. ועל דרך המבואר בקונטרס התפלה^[9] בנוגע לחסרון של נפש הבהמית שבבחינת "עז" לגבי "שור נגח".

קטע משיחת ליל ב' דחג הפסח, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ התשכ"ה ע' 13

- [1] ראה מכילתא בשלח יד, ה. ועוד.
- [2] ישע'י כט, יג. וראה תניא פל"ט (נג, ב). ובכ"מ.
- [3] תניא רפי"ב.
- [4] ס"פ ואתחנן.
- [5] פע"ח שער חג המצות פ"ז.
- [6] ראה תניא רפל"ט.
- [7] ראה ע"ח שער מג (שער ציור עולמות) בהקדמה להדרוש. מאמרי אדה"ז תקע"ב ע' רעג. סה"מ תרצ"א ע' קעט. ע' שלה.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמייה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה